

Sleepers (Barry Levinson, 1996)

Guia de treball associada al camp epistemològic de la Pedagogia social i als camps professionals de l'educació social, la Pedagogia social, el treball social i els serveis socials

Els continguts d'aquesta pel·lícula permeten de treballar, entre altres, els aspectes següents:

- Quines són les *agències de socialització* més significatives que apareixen al llarg de la història relatada? Quin és el paper socialitzador d'aquestes agències?
- Quina opinió et mereix el *medi obert* (el carrer) i el *grup d'iguals* (els amics) com elements educatius i socialitzadors? Quin és el paper que aquestes dues agències socialitzadores tenen al llarg de la pel·lícula? Quina valoració en fas? Destaca'n els aspectes positius i negatius principals.
- En la història relatada, la cohesió i la solidaritat del grup d'amics té un paper clau pel que fa a les respostes que els subjectes elaboren envers les influències i adversitats externes. Des de la perspectiva socioeducativa, cal reflexionar sobre les potencialitats internes dels grups i de les relacions entre iguals.
- Reflexiona sobre l'existència de *punts crítics* que trenquen dinàmiques de vida i de relació. A partir d'aquests punts, les coses mai tornen a ser iguals. Quin és aquest punt de trencament en la trama de la pel·lícula? Quina és la resposta social que s'articula? Quin impacte té aquesta resposta en la vida dels subjectes implicats? Existien altres alternatives possibles a la resolució plantejada? Quines serien aquestes alternatives? Com afecta aquest punt de trencament als principals personatges de la història?

- Així mateix, la història relatada ens permet reflexionar sobre la importància que té la *història personal* del subjecte i com les capacitats personals de cadascú faciliten o dificulten que aquest pugui afrontar amb èxit situacions difícils. La història personal del subjecte com element bàsic que marcarà les possibilitats de qualsevol acció socioeducativa.

En aquest sentit, podem referir-nos al concepte de *resiliència* ([Cyrulnik, 2002](#)), ja que els diversos subjectes protagonistes de la pel·lícula responen de forma diversa a una mateixa situació crítica (com per exemple els maltractaments institucionals). Quins factors penses que poden condicionar la capacitat de resposta del subjecte?

- En la pel·lícula, la resposta social és de caràcter repressiu (internament en un reformatori de l'època). Això ens permet treballar la dialèctica entre *mesures de privació de llibertat i mesures alternatives*, així com en els aspectes positius i negatius d'unes i altres. Hagués estat possible prendre una mesura alternativa? Les característiques dels infants, ho feien aconsellable o inviable?
- Quines limitacions han de tenir les mesures alternatives a la privació de llibertat? Pensa-hi des de la perspectiva de les característiques del subjecte, de la infracció comesa i dels recursos disponibles.
- Quina és la tipologia de mesures alternatives a la privació de llibertat en el camp de la justícia juvenil? Describeu i comenta breument aquestes mesures. Quines figures professionals s'associen a la seva execució? Quines d'aquestes mesures s'apliquen més freqüentment? Per què no existeixen en el camp de la justícia ordinària? Et sembla que la seva existència i aplicació tindria caràcter positiu per als subjectes? Per què?
- Hi ha una altra pel·lícula on es planteja una situació similar (tot i que la gravetat de l'acció és molt diferent, encara que les característiques sociopersonals del subjecte també ho són) i en la que la mesura adoptada és diferent radicalment: el subjecte té una oportunitat, ja que li apliquen una mesura alternativa. Ens referim a la pel·lícula de Gus Van Sant: *El indomable Will Hunting* (EUA, 1997). Et recomanem la seva visió.
- Quina opinió et mereixen els *centres de tractament en règim de privació de llibertat* (per exemple, les presons)? Quina funció social tenen assignada? Hi ha possibilitats d'acció educativa? Quines serien les limitacions més importants pel que fa al desenvolupament d'aquestes accions socioeducatives? De fet, la pregunta tal vegada hauria de ser: és possible l'acció educativa en els centres de reeducació en privació de llibertat? Malgrat la resposta que es doni a la pregunta anterior, ara vull que em responguis a una altra qüestió: són els centres de privació de llibertat necessaris? Per què?

- Pel que fa a la història relatada en la pel·lícula, podríem considerar que el centre de tractament en règim tancat no aconsegueix la funció social socioeducativa assignada, ans al contrari. Quina és la funció social que, en teoria, tenen assignada els centres de privació de llibertat? És aquesta funció viable? N'hi ha d'altres de complementàries? Quines són aquestes funcions? I, a la pràctica, quines funcions són les que es desenvolupen amb més intensitat?
- El punt anterior ens permet referir-nos a la dialèctica existent entre *control i educació*. Reflexiona com aquesta relació és radicalment diferent en l'aplicació de les mesures de privació de llibertat i en l'aplicació de les mesures alternatives. Ara bé, en tots dos casos hi ha presents ambdues dimensions, encara que amb intensitat diferent.
- Per tancar aquestes reflexions sobre les mesures en el camp de la justícia juvenil, coneixes l'existència de les regles mínimes de les Nacions Unides per a l'administració de la justícia de menors, conegudes com *Regles de Beijing* (1985). En cas afirmatiu, destaca alguns dels seus principis bàsics principals. Et sembla que aquests principis es recullen en la normativa vigent? I en l'aplicació de la normativa? Adona't com existeix un fort decalaix entre la teoria i la pràctica.
- Identifica els sectors i els àmbits específics d'intervenció de l'educació social que són prioritaris de treballar abans i després de la situació crítica o punt de trencament abans identificat.
- Ara tornem a fer una mica de memòria en relació als primers temes: Quina és l'accepció d'educació social vigent en els reformatoris? I quina és l'accepció d'educació social vigent en la vida al barri i al carrer?

Com pots relacionar aquestes accepcions i aquests espais d'acció amb les imatges de l'univers de l'educació social i la galàxia de la seva pràctica professional específica?

Activitats complementàries possibles:

1. Visitar un centre de tractament en règim tancat. Anàlisi comparativa entre les característiques i les funcions del centre que apareix en la pel·lícula i els centres que actualment conformen la xarxa de justícia juvenil. Anàlisi del paper dels professionals de l'educació en aquests centres. Diferències amb altres professionals que també hi intervenen. Diferenciació entre educador i carceller.

2. Entrevistar un professional que apliqui mesures alternatives a la privació de llibertat en el camp de la justícia juvenil. Tipologia de mesures i aspectes forts i febles d'aquestes.
3. Anàlisi de la memòria de mesures aplicades per Justícia juvenil, tot comparant aspectes quantitius i qualitius de les diverses mesures possibles, així com pel que fa a les característiques dels subjectes afectats per unes o altres mesures.

Bibliografia citada:

CYRULNIK, Boris (2002): [*Los Patitos feos. La resiliencia: una infancia infeliz no determina la vida*](#). Barcelona, Gedisa.

Aquest document està subjecte a una Llicència Creative Commons

